

Dostumyň ýegeni / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Dostumyň ýegeni / satiriki hekaýa DOSTUMYŇ ÝEGENI

Gün eňegini ýere berenem bolsa, tomsuň jöwzaly yssysy heniz köşeser ýaly dälde. Petiş howa demiňi darykdyryp barýardy. Heläk bolup gidenime görä öýünde bir bar bolaýbilse ýagşydyr diýip, men dostumyňka gezelenje çykdim. Barsam, ol pal atýan ýaly, öňüne galyň bir kitaby alyp, hiňlenjirap oturan eken. Atylýan palyň çözgüdine garaşýan dek dostumyň ýanynda oturan nätanys oglanyň ýüzünde nähilidir bir ünjüniň bardygy bildirip durdy. Salamlaşmak üçin dostuma elimi uzadanyman şoldy welin, ol:

– Tanyl boluň, ynha, bu-da meniň jan ýaly ýegenim. Adyna Muhat diýýärler, obadaky ýörgünli ady Köşek, özem okuwa girmäge gelipdir – diýip, süýem barmagy bilen keçäni dyrmalap oturan oglany görkezdi.

Ol meniň bilen görüşmek üçin ýerinden turdy-da, iki elinem uzatdy.

– Köşegim, meň adyman Durdymämmet – diýip, men ol ýigidiň elini berk gysdym.

Ol ulugyz ýaly sülmüräp, ýene-de öňki ýerine geçip oturdy. Dostum Gurbanmyrat çagalarynuň oba, enesiniňkä gezmäge gidendigini aýtdy. Soňra ýüzüni galdyryp bilmän ýygryljyrap oturan ýegenine seredip ýylgyrdy.

– Men-ä şu giden howlyň içinde ýeke özüm gorkjagam, hernä ýoldaşlyk ýegen geläýdi – diýip, ol maňa gözünü gypdy.

Men dostumyň häsiýetine beletdim. Çenim çen bolsa, ol häzir ýegenine degjek bolýardy, ony gürlätjekdi. Ýöne Muhat zaňňaram edil razwedka iberäýmeli eken, agzyndan söz aljak gümanaň ýok, näme diýseň ýylgyraýýar.

– Ýegen, her zadam bolsa bagtlyja oglan ekeniň. Gökdäki dilegiň ýerde gowuşdy. Ynha, şu adam haýsy okuwa gireýin

diýseň, ýerleşdirip bilýär. Diliň gymyldasa bolýar, aýdaýmaly – diýip, Gurbanmyrat maňa tarap elini uzatdy.

Men hamana diýersiň ähli okuw jaýynyň hojaýyny ýaly, birneme güberildim. Ardynjyrap, kellämdäki şlýapama elimi ýetirdim. Ony aýryp, ýabaga geýdirdim. Dostumyň maňa bildiren ynamyny ödemek üçin ýegeniniň göwnünden turaýjak söz gözledim.

– Gurbanmyrat, bu ýegeniň sypaty sazanda bolarly welin, ony täze açylan sungat institutyna ýerleşdiräýsek nähili bolarka?! Mümkün, munuň başarnygyny barlap göreris – diýip, men göz astyndan Muhada seretdim.

Göwnüme bolmasa, ol häzir hasam müzzeren ýaly boldy. Neressäň çalarak ýüzem gyzardy. Dostum aýdanyma mähetdel, derrew niredendir bir ýerden daşy mahmal gaply dutar çykardy. Göýä diýersiň eýýäm okuwa kabul edilip barýan ýaly, hälki sülüräp oturan Muhat:

– Ýok, daýy, maňa ol ugurdan bir oka diýmäweri – diýip, iki elini iki ýerden daldalatdy.

Gurbanmyrat ikimiz onuň bu hereketine hezil edinip gülüşdik. Biz myhman oglanyň üstüne hüjüme geçdik, ol arkan gaýyşdygyça, biz öňe dyzadyk. Gürlejek bolup agzymy çommaldanymam şoldy welin, Gurbanmyrat menden öňürtdi.

– Ýegen, kemrysgal bolma, il-ä şular ýaly tanyş tapanok, sen näme Mürzeweliň aty ýaly gitdigiçe gaýr basýañ. Sungat ugrundan okajak däl, mugallymçylygy halaňok, oba hojalyk seň üçin agyrmys. Onda sen haýsy ugurdan okajak, belki doktor bolasyn gelýändir? – diýip, dostum çyna berimsiz edip ýegenine seretdi.

Bu gezek Gurbanmyradyň sesi sandyrap çykdy. Be, walla, birden dostumyň çynydagy däldird-ä diýip, men howatyrlandym. Ýok, ol meniň beýle zatlardan baş çykarmaýanlygymy bilýär ahyryn. Onda-da meniň ýüregime bir hili howsala düşdi. Nedenem «Aý, dost, gel şu oýny goýaly-la» diýip dillenişdim. Onuň sesi ogurlykda tutulan çaganyň sesi ýaly eşidildi.

– Aý, daýy, dogtorçylyk diýmesene. Men gan görsem, ençe günläp tisginip ýatyp bilemok.

Men üstümden dag aýrylan ýaly boldum, ýüküm ýeňläp gitdi. Birden «Ynha, daýy şo diýen ýeriň bolýar, ýerleşdiräýiň» diýip

dyzap dursa nätjek. Aý, görýän welin, dostumyň ýegeniniň okuwa girmek küýi ýok öýdýän. Agzan zadymyz tersine bolup dur. Arkaýyn üstüne sürnübermeli. Gurbanmyrat gazda oturdylan çayny demlemek üçin aşhana çykanynda, men ýuwaşlyk bilen myhmanyň ýüzüne seretdim. Onuň naýynjar garaýşy menden haraý isleýän ýalydy. Dogrusy, men onuň häzirki bolup oturyşyna dözmedim. Onýança hiňlenjiräp, eli çäynekli Gurbanmyrat geldi.

– Näme, ýegen, şeýdip indi atyňy ýeke çapjak oturjakmy?! Ekzamen-ä gorkma, bardym adyny etseň, Durdymämmediň özi bir zat eder – diýip, ol maňa bir käse çay uzatdy.

Muhat sesini çykarman ýüzüni aşak saldy. Ol nämedir bir zatlar diýjek boldy. Ýöne onuň dodaklary gymyldasa-da, sesi çykmady. Dostumyň ýegeniniň ýüreginde okuwdan başga-da bir harasadyň gopýandygy görnüp durdy. Men bilmezlige salyp gürlädim.

– Gurbanmyrat, ýegeniň bu zatlara näme üçin pisindiniň oturmaýandygyny indi bildim. O diýýän okuwlaňdan gutaraýanda-da hiç hili düşewünt ýok. Ynha söwda ugrundan okajakmy diýibem bir gör, nädersiň ýöne ýegeniň «ur içinden» diýip, ýüzük çykaran ýaly, zöwwe ýerinden galaýsa.

Dostum ikimiz çişerilişip, Muhadyň ýüzüne seretdik. Ol sesini çykarman, başyny ýaýkady. Atylan ok ýene-de nyşana degmedi. Oýnuň zýy çyna ýazdy öýdýän. Gurbanmyrat gaharly gürlädi:

– Ýegen, sen şu Tejen ýaly ýerden näme işlemäge geldiň? Kakaň saňa haýsy okuwa gir diýip iberdi?

Muhat daýysynyň soraglaryna pyşyrdap diýen ýaly jogap berdi.

– Haýsy okuwam bolanda tapawudy ýok-la. Ýöne kakam ýykylyp gelseň, aýagyňy duşarys diýipdid-ä welin...

– Be, Fonwiziniň gahrymanlary henizem biziň aramyzda bar-ow – diýip, Gurbanmyrat ýegeniniň sözünü bölledi.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar